

DRAMHAÍL

Gníomhaíocht D01

Téama

Taispeántas (T) agus/nó gníomhaíocht Ranga (GR). Breathnaíonn an rang ar an méid a bhíonn istigh i mbosca bruscair 'glan' agus scrúdaíonn siad dóigheanna éagsúla leis an dramhaíl a laghdú, a úsáid arís agus a athchúrsáil. Cuirtear clár ar fáil don mhúinteoir le taispeáint cén chaoi le gnáth-ábhair dramhaíola a laghdú, a úsáid arís agus a athchúrsáil.

Cuspóirí

Tarraingítear aníos an cheist a bhaineann le dramhaíl, tosaíonn daltaí ag smaoineamh ar dhramhaíl, ar na rudaí a chaithimid uainn, agus na buntáistí a bhaineann le acmhainní a chaomhnú.

Snáitheanna Curaclaim

OSIE, Eolaíocht - Ábhair; Airíonna agus tréithe ábhair; Eolaíocht agus an timpeallacht

OSIE, Eolaíocht agus Tíreolaíocht - Feasacht agus cúram imshaoil

Scileanna

Ag ceistiú, ag breathnú, ag tuar, ag sórtáil, ag rangú agus ag aithint pátrúin

Am

35 nóiméad

Nascadh le Scoileanna Glasa

Dramhaíl agus Bruscar.

Céard atá istigh i do bhosca bruscair?

→ LAGHDÚ, ATHÚSÁID, ATHCHÚRSÁIL!!

CÉARD A THEASTÓIDH UAIT

Mála plaisteach geal ina mbeidh samplaí de na rudaí seo a leanas:

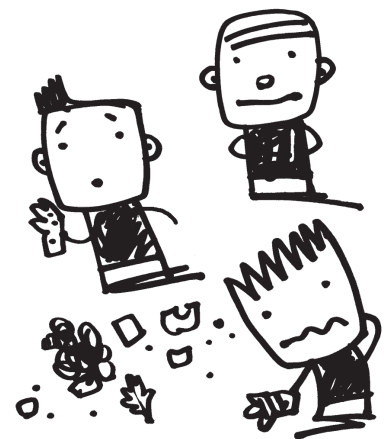
- Cartán bainne
- Buidéal plaisteach
- Canna deochanna
- Canna bia
- Scannán greamaithe nó clúdaigh phlaisteacha
- Cairtchlár
- Mála criospaí
- Páipéar milseáin
- Soitheach gloine
- Páipéar nuachta

CÉARD A DHÉANFAIDH TÚ

- 1 Iarr ar dhaltaí aonair nó ar ghrúpaí ceann de na rudaí ón liosta thuas a thabhairt isteach chuig na scoile. Nó féadfaidh an múinteoir na rudaí a bhailiú.
- 2 Cruinnigh na rudaí seo i mála plaisteach geal.

- Téigh tríd gach ceann de na rudaí atá sa mála plaisteach geal, ag fiafraí na gceisteanna seo a leanas ar na daltaí
- An bhfaca siad é seo riamh sa mbosca bruscair sa mbaile?
- Cé as a bhfuil an rud déanta (scríobh tuairimí ar an gclár dubh)

Smaoiníonn na daltaí ar an ceisteanna seo agus iad i ngrúpaí.

DRAMHAÍL

Gníomhaíocht D01

ar leanúint →

Ceisteanna

- 1 Céard eile atá i do bhosca bruscair?
Má thugtar freagraí ar nós fuíoll bia nó málaí tae beidh tú in ann múiríní a phlé (féach Gníomhaíocht Dramhaíola 8).
- 2 Cén fáth go bhfuil sé níos fearr bealaí a fháil le dramháil a laghdú sula smaoiníonn tú ar athchúrsáil?

Ar aghaidh leat

Iarr ar gach grúpa dalta an mála 'glán' bruscair (lán den saghas céanna bruscar glán) a chur ina chéile mar a déanadh thuas. Abair leo an bruscar a chur isteach i ngrúpaí difriúla - m.sh plaisteach, miotal nó páipéar. Féadfaidh siad a gcuid catagóirí féin a dhéanamh suas agus iad á míniú. Mínigh go gcaitear ábhar a shortáil mar seo le athchúrsáil sa chaoi gur féidir ábhair a phróiseáil. B'fhéidir go gcuirfeadh d'ionad athchúrsála áitiúil fáilte roimh chuairt leis an gcaoi a ndéantar an sortáil seo a mhíniú. Féach www.repak.ie/.

DRAMHAÍL

GNÍOMHAÍOCHT D01

ar leanúint →

Buidéil Phlaisteacha

Díoltar os cionn 70 milliún buidéal deochanna plaisteach in Éirinn gach bliain.

Laghú Roghnaigh buidéal gur féidir a úsáid arís nó bíocar. Ná hól an oiread deochanna coipeacha nó ceannaigh buidéal níos mó.

Athúsáid Nigh an buidéal agus líon arís é agus bain úsáid as uair nó dhó eile le haghaidh deochanna.

Athchúrsáil Leáitear buidéal phlaisteacha agus déantar millíní, calóga nó sceamhóga astu. Úsáid amháin a bhaintear astu is ea le haghaidh geansaithe agus seaicéid lomracha a dhéanamh! Féadfaidh tú cothaitheoirí a dhéanamh d'éanacha

as buidéal phlaisteacha nó iad a úsáid le plandaí óga a chosaint ón sioc (agus ó sheilidí!) sa ngairdín. D'fhéadfá fiú amháin gairdín buidéal a dhéanamh. Le smaointe iontacha a fháil téigh chuig www.blackrock-edu.ie/ agus cliceáil ar Environment.

Páipéar

Is páipéar agus cártaí a bhíonn in os cionn aon cúigiú de dhramhaíl tí. Is féidir an t-ábhar

seo ar fad beagnach a athchúrsáil ar bhealach éigin.

Laghú Úsáid dhá thaobh an pháipéir agus sábháil crann! Ná priontáil amach r-phoist nó doiciméid eile ón ríomhaire mura gcaithfidh tú.

Athúsáid Sábháil an páipéar nach dteastaíonn uait chun leabhairín beag nótaí a dhéanamh nó papier mache.

Athchúrsáil Déanann muileann páipéir boscaí uibheacha, páipéar leithris agus leaba d'ainmhithe ó pháipéar athchúrsáilte.

Cannaí Deochanna Cannaí Alúmanaim

Díoltar os cionn 100 milliún canna deochanna in Éirinn gach bliain.

Laghú Roghnaigh buidéal gur féidir a úsáid arís nó bíocar. Ná hól an oiread deochanna coipeacha nó ceannaigh buidéal níos mó.

Athúsáid An bhfuil aon smaointe agat leis na cannaí seo a úsáid arís?

Athchúrsáil Ritheann Repak clár airgid ar channaf i scoileanna www.repak.ie. Tógann athchúrsáil cannaí suas níos lú ná aon deichiú den fhuinneamh a thógann sé canna nua a dhéanamh.

Cannaí Bia Canna Cruach

Níl sé chomh daor cannaí cruacha a dhéanamh le cannaí alúmanaim agus mar

sin bíonn luach níos ísle air nuair a dhéantar athchúrsáil air, ach is acmhainn luachmhar é cruach agus is féidir an miotal a bhíonn fágtha a athúsáid

Laghú Ná ceannaigh an oiread cannaí bia. Bain triail as oideas anraith

baile a dhéanamh tú féin nó ceannaigh bia atá curtha go háitiúil.

Athúsáid Glan amach sean-channaf (le cúnamh ó dhaoine fásta) agus úsáid iad le rudaí a stóráil, pinn luaidhe, cnaipí, bandaí leaisteacha, mirlíní, tairní, cnóanna agus boltaí.

Athchúrsáil Glacann formhór ionad Údarás Áitiúil le cannaí bia le athchúrsáil. Faigh amach cá bhfuil an t-ionad is gaire duit ag <http://www.repak.ie>.

Clúdach Plaisteach agus Filleadh Plaisteach

Tá os cionn 50 cineál difriúil plaisteach á n-úsáid. Tá cuid acu níos éasca a

athchúrsáil ná cinn eile. Cuardaigh an siombal triantáin: insíonn sé seo duit cén sórt plaisteach é (féach an bhileog eolais ar athchúrsáil phlaisteach i nGníomhaíocht Dramhaíola 6).

Laghú Déan iarracht bia a cheannach nach bhfuil an oiread

pacáil air. Má bhíonn tú ag ceannach torthaí agus glasraí fág gan aon clúdach iad; ná úsáid mála.

Athúsáid Ná caith amach málaí beaga plaisteacha, ná clúdaigh builíní, athúsáid iad le bia a bheidh fágtha a chlúdach nó a stóráil.

Athchúrsáil Is féidir plaisteacha boga a athchúrsáil ag formhór na n-ionad athchúrsála de chuid an Údarás Áitiúil. Athchúrsáiltear an plaisteach le líontóirí boscaí bruscair agus málaí iompair a dhéanamh.

Clúdaigh Milseán Paicéid Criospaí

Tá go leor acu seo déanta as plaisteach ar an taobh amuigh agus scragall ar an taobh istigh.

Mar gheall air sin, ní féidir iad a athchúrsáil mar go bhfuil sé ró-dheacair an t-ábhar as a bhfuil siad déanta a scaradh óna chéile.

Laghú Tá an iomarca milseán agus criospaí go dona do do shláinte, mar sin tá sé níos fearr duitse agus don chomhshaoil gan an oiread acu a ithe. Roghnaigh paicéid déanta as ábhar gur féidir a athchúrsáil nuair is féidir leat.

Athchúrsáil Ní féidir farao na clúdaigh seo a athchúrsáil mar sin is cúis amháin eile é sin gan an oiread milseán agus criospaí a ithe!

Gloine

Cruthaítear thart ar 20 cileagram dramhaíl gloine in aghaidh an duine i dtíthe cónaithe in Éirinn gach bliain (ní chlúdaítear tithe tabhairní, siopaí) agus ní dhéantar

athchúrsáil ach ar thart ar aon cúigiú dóibh. Nuair a bhailítear gloine, bristear buidéal ghloine athchúrsáilte i gcuilléid agus úsáidtear iad i ndéantúsaíocht crúscaí nua agus buidéal.

Laghú In áit anlanna agus subh a cheannach i gcrúscaí, sábháil seanchrúscaí agus déan do chuid subh nó anlanna féin (cúnamh ag teastáil ó dhuine fásta).

Athúsáid Úsáid seanchrúscaí le luibheanna a stóráil sa chistin nó tairní sa scioból. D'fhéadfá leacht níocháin a mheascadh le péint agus pictiúir dheasa a tharraingt ar na crúscaí. D'fhéadfá áitín bheag ghloine a dhéanamh d'ainmhí beag. Le smaointe iontach a fháil téigh chuig www.blackrock-edu.ie/ agus cliceáil ar Environment.

Athchúrsáil Bailíonn gach ionad de chuid an Údarás Áitiúil beagnach gach cineál gloine. Sábhálann athchúrsáil gloine fuinneamh. Sábhálann buidéal amháin athchúrsáilte an oiread fuinneamh le bolgán 100 watt a chur ag obair ar feadh 4 uair. Chomh maith lena iad a úsáid chun crúscaí agus buidéal nua a dhéanamh, úsáidtear gloine athchúrsáilte freisin i gcoinneáil, foghráid, snáithín gloine agus i dtileanna criadóireachta.

Cartáin Bainne/Sú

Meastar go gcaitear amach thart ar 12,000 tonna cartáin deochanna in Éirinn gach bliain.

Laghú In áit cartáin beag sú oráiste a cheannach ceannaigh ceann mór nó buidéal agus úsáid fleasc in athuair.

Athúsáid Glan agus gearr dhá thaobh de bhosca bainne le crochadh i do ghairdín le éanacha a bheathú. Déanann tóin cartáin bainne an-phota le haghaidh plandaí!

Athchúrsáil Bailíonn roinnt ionad Údarás Áitiúil dramhaíl cartáin. Téigh i dteagmháil leis an ionad is gaire duit nó www.repak.ie/